

Список використаних джерел:

1. Ткаленко С. Фінансова безпека держави в умовах посилення глобалізаційних процесів. *Міжнародна економічна політика*. 2013. Вип. 1. С. 101-122.
2. Gygli S., Florian H., Jan-Egbert S. The KOF Globalisation Index – Revisited, KOF Working Paper URL: <https://kof.ethz.ch/en/forecasts-and-indicators/indicators/kof-globalisation-index.html>
3. Стукан І.Ю. Фінансова глобалізація: сутність, етапи та наслідки. *Європейські перспективи*. 2015. № 1. С. 18-24.

Канд. екон. наук Михайленко О. Г.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ВПЛИВ МІЖНАРОДНОГО ФРАНЧАЙЗИНГУ
НА РОЗВИТОК ТОРГОВЕЛЬНИХ МЕРЕЖ УКРАЇНИ**

У сучасному світі франчайзинг є однією з найефективніших моделей бізнесу, що дозволяє компаніям швидко масштабувати свою діяльність на міжнародному ринку. Україна, яка стрімко інтегрується у світовий економічний простір, не є винятком. Міжнародний франчайзинг має значний вплив на розвиток торговельних мереж країни, відкриваючи нові можливості для підприємців та споживачів.

Міжнародні франшизи вносять значний вклад у економіку України, стимулюючи розвиток торговельних мереж, створення нових робочих місць та збільшення податкових надходжень. Вони дозволяють місцевим підприємцям отримати доступ до перевірених бізнес-моделей, сучасних технологій та міжнародного досвіду управління та маркетингу.

Впровадження міжнародних стандартів обслуговування та управління якістю товарів є ще однією важливою перевагою франчайзингу. Це не лише підвищує рівень задоволення споживачів, але й стимулює українські торговельні мережі до самовдосконалення і впровадження інновацій. Міжнародні франшизи часто використовують передові технології у своїй діяльності, що дозволяє оптимізувати процеси управління, логістику та маркетинг. Впровадження цих технологій на українському ринку сприяє підвищенню ефективності торговельних мереж та забезпечує кращий досвід для кінцевих споживачів [1].

Прямі іноземні інвестиції від міжнародних франчайз є важливим джерелом фінансування для української економіки. Ці інвестиції йдуть на розвиток

інфраструктури, закупівлю обладнання, ремонт та оренду торговельних площ, що позитивно впливає на внутрішній розвиток країни. Для розміщення торгових точок міжнародних франчайз необхідно розвивати місцеву інфраструктуру, включаючи транспортні мережі, комунікації та енергопостачання. Це не лише створює додаткові робочі місця, але й покращує якість життя населення. Незважаючи на численні переваги, процес інтеграції міжнародного франчайзингу в Україні супроводжується певними викликами. Серед них — необхідність адаптації бізнес-моделей до місцевих умов, конкуренція з вітчизняними торговельними мережами, а також правові та економічні ризики. Водночас, міжнародний франчайзинг відкриває широкі можливості для розвитку малого та середнього бізнесу, експансії українських компаній на зовнішні ринки та залучення іноземних інвестицій.

За останні роки Україна стала привабливою локацією для міжнародних франчайзингових мереж. Бренди з США, Європи та Азії активно входять на український ринок, пропонуючи широкий спектр товарів і послуг, від ресторанів швидкого харчування до одягу та аксесуарів [3]. Вплив міжнародного франчайзингу на розвиток торговельних мереж в Україні можна простежити на прикладах відомих брендів, які успішно впроваджують свої франчайзингові моделі на українському ринку. Ці приклади ілюструють не лише економічні переваги, а й соціальні та культурні аспекти такого співробітництва. McDonald's є одним із найвідоміших прикладів міжнародного франчайзингу, який має значний вплив на розвиток торговельних мереж у багатьох країнах, включаючи Україну. Відкриття ресторанів McDonald's сприяло створенню нових робочих місць, впровадженню стандартів якості обслуговування та безпеки продуктів харчування, а також залученню інвестицій у харчову промисловість та сферу обслуговування [6].

Іспанський ритейлер Zara, що належить до Inditex Group, демонструє, як міжнародна франшиза може впливати на модну індустрію та роздрібну торгівлю в країні. Присутність Zara сприяла популяризації світових трендів моди в Україні, впровадженню інноваційних підходів у логістиці та управлінні запасами, а також підвищенню стандартів обслуговування у роздрібній торгівлі.

KFC (Kentucky Fried Chicken) — ще один приклад успішної міжнародної франшизи, яка має великий вплив на розвиток ресторанного бізнесу в Україні. Відкриття закладів KFC сприяло збільшенню вибору для споживачів, створенню нових робочих місць та впровадженню новітніх технологій у сфері громадського харчування [4].

Domino's Pizza ілюструє, як міжнародний франчайзинг може сприяти розвитку сегменту швидкого харчування та доставки їжі. Присутність Domino's в Україні не тільки збільшила вибір для любителів піци, але й впровадила високі стандарти сервісу, інноваційні рішення у сфері онлайн-замовлень та логістики доставки.

Хоча IHG не є торговельною мережею в традиційному розумінні, цей приклад показує вплив міжнародного франчайзингу на готельний бізнес та туристичну індустрію. Відкриття готелів під брендами IHG в Україні сприяло залученню міжнародних туристів, підвищенню стандартів гостьового сервісу та розвитку місцевого туризму.

Досить успішними франчайзинговими мережами в Україні є також: розподільні мережі: Наш край, АТБ, Новус, Фора; агентство нерухомості: «Re/Max»; експрес-кур'єрська служба «Нова Пошта», «Делфаст».

Міжнародний франчайзинг в Україні активно розвивається, охоплюючи різні сектори економіки, включаючи харчування, роздрібну торгівлю, освітні послуги, готельний бізнес, окрім цього, в Україні існує інтерес до франчайзингу у сегменті кав'ярень, фітнес-центрів, освітніх закладів та ІТ-послуг, що відкриває двері для багатьох міжнародних мереж [3; 5].

На сьогодні в Україні налічується понад 23 тисяч франчайзингових локацій, близько 700 франчайзі, 65% ринку займають національні франчайзі; 59% – роздрібна торгівля, 25% – сфера послуг, 15% – громадське харчування, тільки деякі проєкти мають виробничі франшизи – 1% [7]. Наведені приклади підкреслюють, що міжнародний франчайзинг може слугувати потужним інструментом для розвитку торговельних мереж та економіки в цілому, стимулюючи інновації, створення робочих місць, і покращення якості товарів та послуг, інвестиції в економіку тощо.

Отже, важливо зауважити, що франчайзинг уже сьогодні грає значну роль в українській економіці і може стати однією з ключових форм створення ВВП у найближчому майбутньому. Проте, існують значні виклики для розвитку цієї

галузі в Україні, такі як недостатня правова база, фінансові труднощі та відсутність ефективної інформаційної підтримки та досвіду управління торговим бізнесом. Для прискорення розвитку франчайзингу на українському ринку необхідно прийняти Закон про франшизу, який захистить права як франчайзерів, так і франчайзі, стимулюватиме діяльність консультативних та бізнес-центрів для розробки бізнес-планів і надання консультацій з управління та розвитку франчайзі, сприятиме розвитку франчайзингових технологій у навчальних закладах, а також досліджуватиме світовий досвід франчайзингу на практиці. Також важливо активізувати банківське кредитування під гарантію франчайзера, або ж надавати франчайзі кредити на вигідних умовах.

Незважаючи на проблеми, можна очікувати, що міжнародний франчайзинг залишатиметься одним з ключових факторів розвитку торговельних мереж України у майбутньому. Адаптація до змінювальних умов ринку, інноваційний підхід та співпраця з міжнародними партнерами можуть стати основою успіху українських підприємств у цій сфері. Міжнародний франчайзинг має вирішальне значення для розвитку торговельних мереж в Україні, пропонуючи нові бізнес-моделі, технології та стандарти обслуговування. Попри виклики, перспективи використання франчайзингу для розвитку українського ринку залишаються оптимістичними, обіцяючи нові можливості для економічного зростання та міжнародної інтеграції.

Список використаних джерел:

1. Побоченко Л.М., Цой А.В. Дослідження розвитку світового ринку франчайзингових послуг в умовах глобальної конкуренції. *Інфраструктура ринку. Серія «Світове господарство і міжнародні економічні відносини»*. 2019. Вип. 38. С. 148-157.
2. Кращі в світі: топ торгових мереж світу за оборотом, магазинів і перспективам. URL: <https://rau.ua/economika/rozvitok/top-torgovyh-merezh-svitu/>.
3. На всьому готовому: як в Україні розвивається ринок франчайзингу. (+інфографіка). URL: <https://rau.ua/novyni/ukrayini-rynok-franchajzyngu/>.
4. Франчайзинг як ефективна форма розвитку інноваційного підприємництва в Україні. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/143518/23-Byvsheva.pdf?sequence=1>.
5. Франчайзинг: актуальні проблеми розвитку в Україні. URL: <http://fdf.org.ua/news/445-franchajzing-aktualni-problemirozvitku-v-ukrajini>.
6. 2021 Top Global Franchises Ranking. URL: <https://www.entrepreneur.com/franchises/top-global/2021>.
7. Franchises in Ukraine: problems and ways for their decision URL: <https://science.lpnu.ua/smeu/all-volumes-and-issues/volume-1-number-1-2019/franchises-ukraine-problems-and-ways-their>.